

Storytelling in het Brabants?

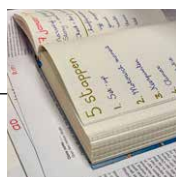
Resultaten
behoefte-
onderzoek

Ivka Orbon,
nieuwe directeur
BHIC

Immaterieel erfgoed is het thema van de Knippenbergprijs 2025. Dorien Dijkhuis legde het werk van de weervissers in Bergen op Zoom vast, een fraai voorbeeld van immaterieel erfgoed. Zie pagina 16.

Inhoud

Resultaten behoefte-onderzoek Brabants Heem	4
Stimuleringsprijs Brabants Erfgoedweekend	8
Erfgoededucatie is geen geschiedenisles	10
'Heemkunde meer dan relevant voor BHIC'	14
Immaterieel erfgoed thema Knippenbergprijs 2025	16
Een nieuwe website voor Brabants Heem	20
Storytelling in het Brabants? Het kan!	23
Arnoud-Jan Bijsterveld, baken voor heemkundekringen	32
Vergeten oorlogsslachtoffers	32
Oisterwijk uit beeld	33
Drie en een halve eeuw Teteringen	34
Uitgevers voor de vrede	36
In Memoriam Pieter Jacobs (1943-2025)	37
Onderscheidingen Brabants Heem	38
Agenda en jubilea	46

Van vrijwilligers, voor vrijwilligers

Geachte lezer,

Brabants Heem maakt zich op voor de toekomst. Hulpmiddel is het behoeftenonderzoek dat in mei is gepresenteerd tijdens de Raad van Aangeslotenen. Hoe Brabants Heem ervoor staat en wat onze erfgoedorganisaties daarvan vinden en wat hun wensen zijn is in dat rapport te lezen. Voorzitter Henk Hellegers legt het in een artikel uit.

Van Brabants Heem nog meer nieuws te melden in deze uitgave: voor het jaarlijkse erfgoedweekend zijn weer stimuleringsprijzen beschikbaar, de tweejaarlijkse Knippenbergprijs wordt in het najaar uitgereikt én Brabants Heem heeft een nieuwe website, waar ook de aangesloten erfgoedorganisaties van kunnen profiteren. Feestelijk waren de vele onderscheidingen die aan vrijwilligers zijn uitgereikt. Genoeg te lezen over Brabant Heem dus.

Er is meer: Ivka Orbon de nieuwe directeur van het BHIC vertelt over haar nieuwe baan, Arnoud-Jan Bijsterveld nam afscheid als hoogleraar en Rolf Vonk van Erfgoed Brabant schrijft over storytelling in het Brabants en over erfgoededucatie in Moerdijk. Over heemkunde en aanverwante onderwerpen zijn tot slot lezenwaardige publicaties en boeken verschenen.

Veel leesplezier!

Zeeland, juni 2025
Tjeu van Ras
tjeuvanras@brabantsheem.nl

De volgende uitgave komt uit in september 2025.

Kopij dient uiterlijk maandag 25 augustus 2025 binnen te zijn.

Resultaten behoeftenonderzoek Brabants Heem

door Henk Hellegers

Tijdens de Raad van Aangeslotenen heeft bureau Markteffect op 22 mei de resultaten gepresenteerd van het onderzoek dat in opdracht van Brabants Heem de afgelopen maanden gehouden is onder de aangesloten kringen en verenigingen.

Markteffect heeft het onderzoek verricht naar de wensen, behoeften en tevredenheid van de aangesloten verenigingen. Als opzet voor het nieuwe beleidsplan 2025-2030 is bovendien geïnventariseerd welke wensen er voor de toekomst zijn. Als het aan de heemkundekringen en erfgoedverenigingen ligt staan zeven thema's de komende jaren boven aan de agenda.

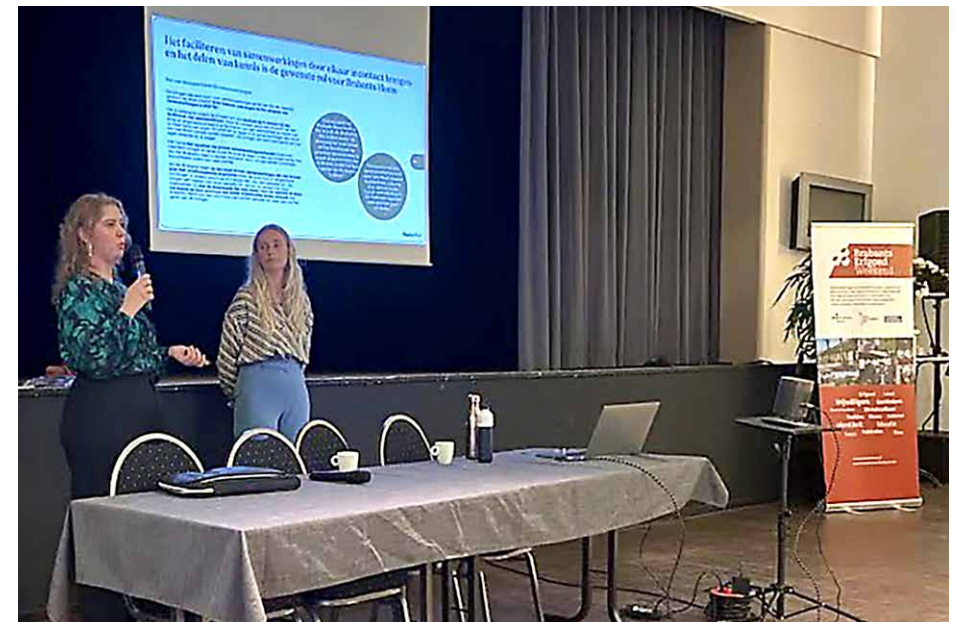
Het bestuur van Brabants Heem vindt het heel fijn dat 70 kringen en verenigingen de onderzoeksvragen beantwoord hebben. Daarnaast heeft Markteffect nog gesprekken gevoerd met 16 kringen en verenigingen, waarin de reacties verder verdiept en geconcretiseerd zijn.

Dik tevreden

Het bestuur vindt het bovendien heel plezierig dat bijna alle kringen en verenigingen met een gemiddelde waardering van 7,7 dik tevreden zijn over de ondersteuning die Brabants Heem hen biedt. Digitalisering, subsidieaanvragen en juridische kwesties zijn de onderwerpen, waarbij het vaakst hulp gevraagd is aan Brabants Heem.

Al blijven er natuurlijk altijd wel verbeterpunten. Hierbij wordt genoemd de zichtbaarheid en duidelijkheid over wat Brabants Heem wel of niet voor de kringen kan betekenen. ➤

➤ Presentatie van de rapportage tijdens de Raad van Aangeslotenen. (foto Tjeu van Ras)

Thema's

Digitalisering, ledenwerving, vergrijzing, werving van jongeren, huisvesting, fondsenwerving/subsidieaanvragen, juridische en financiële ondersteuning zijn de zeven thema's waarop de komende jaren in het beleid van Brabants Heem en in de ondersteuning aan de kringen extra ingezet zou kunnen worden. Het onderzoek geeft aan dat de kringen hierbij een adviserende, faciliterende en ondersteunende rol voor Brabants Heem weggelegd zien.

Adviserende, faciliterende en ondersteunende rol

- **Regio overleg:** Hoewel niet alle kringen deelnemen aan het regio-overleg, wordt dit in het algemeen wel gewaardeerd als een forum om elkaar te ontmoeten en kennis over te dragen. Een conclusie uit het onderzoek is dat het belangrijk is om de invulling van de regio-overleggen bottom up aan te pakken en daarmee onderwerpen te agenderen, die binnen de kringen spelen. Veel kringen lopen tegen dezelfde problemen aan. Door gezamenlijke bespreking en aanpak kunnen de kringen van elkaar leren.
- **Samenwerking:** Alle kringen benadrukken in het onderzoek het belang van samenwerking. Bijna alle heemkundekringen geven aan samen te werken met andere kringen en erfgoedinstellingen, lokale verenigingen en de gemeente. Wat meer ondersteuning door Brabants Heem bij samenwerking, die breder is dan de directe omgeving, wordt daarbij op prijs gesteld.
- **Levendig Brabant:** In het kader van Levendig Brabant heeft de provincie de helft van de kosten van het onderzoek voor haar rekening genomen. Markteffect heeft daarom in het kader van dit provinciaal beleidsprogramma Levendig Brabant Brabantse partnerorganisaties gevraagd naar de relatie met Brabants Heem. Ze kennen Brabants Heem, de helft geeft aan er wel eens mee samen te werken en ze staan open voor samenwerking op provinciaal en lokaal niveau. Dit past goed bij de conclusie dat drie op de vier heemkundekringen vinden dat samenwerking tussen sectoren die in Levendig Brabant aangegeven zijn, past bij de eigen doelen. Daar is dan wel een rol voor Brabants Heem bij weggelegd. Weliswaar kent een deel van de kringen het programma, maar verdere inhoudelijke bekendheid is wenselijk gezien het belang dat de kringen hechten aan samenwerking.

Discussie over de thema's uit het onderzoek. (foto Tjeu van Ras)

Het vervolg

Op de Raad van Aangeslotenen van 22 mei zijn de kringen al met Markteffect en met elkaar in gesprek gegaan over de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek. Aan de heemkundekringen en verenigingen is de rapportage inmiddels toegezonden. Ze worden eveneens om reacties en concrete actiepunten voor de toekomst gevraagd. Het bestuur van Brabants Heem gaat de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek en de reacties de komende tijd verder uitwerken tot een conceptbeleidsplan 2026-2030 dat eind dit jaar aan de leden voorgelegd wordt.

Stimuleringsprijs Brabants Erfgoedweekend

door Tjeu van Ras

Brabants Heem heeft voor dit jaar de drie stimuleringsprijzen voor deelname aan het Brabants Erfgoedweekend verhoogd. Er zijn drie prijzen van ieder 1000 euro beschikbaar. Heemkundekringen en erfgoedorganisaties aangesloten bij Brabants Heem kunnen meedingen naar een van de prijzen. Het Brabants Erfgoedweekend is op 14 en 15 september, tegelijk met de jaarlijkse Open Monumentendagen. Het thema voor 2025 is 'Erfgoed en Architectuur'.

Brabants Heem wil het weekend uitbouwen tot een weekend waarin de heemkundekringen, historische verenigingen en erfgoedorganisaties zich royaal presenteren, een weekend vol activiteiten, met de ambitie zoveel mogelijk publiek op de been te krijgen voor het prachtige erfgoed van Brabant. Dat alles onder de naam Brabants Erfgoedweekend, een weekend in samenwerking met de organisatie van Open Monumentendag.

Verhoging

In voorgaande jaren zijn er veel aanmeldingen geweest voor de stimuleringsprijzen van Brabants Heem. Dat wil Brabants Heem graag blijven stimuleren. Verhoging van de prijs tot drie keer 1000 euro kan daaraan bijdragen. De keuze wie de cheques krijgt uitgereikt wordt door het bestuur van Brabants Heem gemaakt. Dat gebeurt op basis van de plannen die van tevoren moeten worden aangemeld.

Van doorslaggevend belang daarbij is dat er samenwerking is gezocht met andere organisaties, verenigingen of instellingen die zich inzetten voor (im)materieel erfgoed. Dat – samenwerken met andere organisaties – is een van de belangrijkste criteria bij de beoordeling wie in aanmerking komt van een van die cheques van 1000 euro. Samenwerking en de inhoud van het programma tijdens het Brabants Erfgoedweekend: wat gebeurt er en hoe worden er zoveel mogelijk mensen bij betrokken?

**Drie prijzen
van 1000 euro**

Thema Erfgoed & Architectuur

Gebouw(d) om te blijven

De slogan 'Gebouw(d) om te blijven' benadrukt de waarde van de verscheidenheid aan historische gebouwen die ons land verrijken en nodigt uit om na te denken over de toekomst van dit erfgoed. Architectuur is meer dan bakstenen en beton. Het weerspiegelt onze identiteit, toont de ambities van het verleden en biedt een venster op wat komen gaat.

Tijdens Open Monumentendag verkennen we de architectonische ontwikkelingen door de eeuwen heen en staan stil bij de keuzes die we maken voor ons erfgoed in de toekomst. Speciale aandacht is er voor:

- **Architecten en hun meesterwerken**

Achter elk monument schuilt een visionair. Van Pierre Cuypers en Jo Coenen tot internationale grootheden zoals de Franse architect Daniel Marot (1660 - 1752), ontwerper van onder andere Paleis 't Loo en de Trêveszaal op het Binnenhof. Welke invloed hadden zij op de Nederlandse bouwkunst?

- **Bouwstijlen en tijdperken**

Elke periode heeft haar eigen kenmerkende architectuur. Bewonder neoclassicistische pracht, laat je verrassen door de speelse vormen van de Amsterdamse School en Jugendstil en ontdek de kracht van brutalistische architectuur en het Post '65-erfgoed.

Aanmelden

Een aanmelding moet voorzien zijn van een zo compleet mogelijk overzicht van de te organiseren activiteiten. Voor de duidelijkheid: het gaat om activiteiten, waarbij de heemkundekringen/erfgoedorganisaties zelf nauw betrokken zijn of het initiatief hebben genomen en die ze zelf ook uitvoeren. Ingediende plannen worden vervolgens op de site van Brabants Heem vermeld. Daarom is het belangrijk minimaal twee foto's mee te sturen.

*Om mee te dingen naar de stimuleringsprijs: stuur uw plannen met toelichting naar Tjeu van Ras, bestuurslid van Brabants Heem: tjeuvanras@brabantsheem.nl
Aanmelden kan tot maandag 1 september 2025*

Erfgoededucatie is geen geschiedenisles

Door Rolf Vonk

De heemkundekringen van de gemeente Moerdijk gingen onlangs aan de slag met de tweedelige cursus 'Erfgoededucatie: de basis' en 'Erfgoededucatie maken' van Erfgoed Brabant.

De cursus werd georganiseerd op verzoek van San Vermaas, gemeentelijk intermediair voor cultuureducatie. Zij zag de cursus als een mooie gelegenheid om de lokale heemkundekringen kennis te laten maken met de wijze waarop erfgoed met cultuureducatie verbonden is.

Veel heemkundekringen spelen een belangrijke rol in het onderzoeken, bewaren en vertellen van de lokale geschiedenis. Bij erfgoededucatie is dat een belangrijk ingrediënt, maar niet het enige uitgangspunt. In de cursus kregen de deelnemers inzicht in hoe erfgoededucatie zich verhoudt tot het onderwijscurriculum.

« Een bezoek aan Het Noordbrabants Museum in Den Bosch is onderdeel van de cursus. Hier gaan deelnemers aan de slag met verschillende werkvormen rondom erfgoededucatie. (foto Rolf Vonk)

Met tal van werkvormen onderzochten zij erfgoededucatie aan de hand van geschiedenis- of aardrijkskundedidactiek, maar ook vanuit kunstzinnige oriëntatie en burgerschap. Betekenisvolle erfgoededucatie kan al in kleine dingen zitten. Zo vormde een schilderij van de suikerindustrie in het Museum Zevenbergen van heemkundekring Willem van Strijen een prachtig aanknopingspunt om met leerlingen het gesprek te voeren over verschillende perspectieven op de historische betekenis daarvan voor Zevenbergen.

Onderwijstaal

Een belangrijk inzicht voor de heemkundekringen was de wijze waarop erfgoededucatie in de provincie Noord-Brabant is ingebed in de infrastructuur van cultuureducatie en wie welke rol daarin speelt. De 'onderwijstaal' die daarin gebruikelijk is, blijkt voor heemkundekringen niet vanzelfsprekend. Je deze taal eigen maken is van belang als je als gesprekspartner met het onderwijs en culturele partners aan tafel wilt zitten om erfgoededucatie te ontwerpen. Denk bijvoorbeeld aan de drie culturele vermogens (creërend, receptief en reflectief vermogen) die als onderdeel van het Cultuurtraject Brabant én het nieuwe onderwijscurriculum gebruikt worden om scholen te helpen bij het ontwikkelen en uitvoeren van cultuureducatie. ➤

« In de bijeenkomst onderzoeken heemkundekringen op welke wijze hun onderwijsaanbod op dit moment tot stand komt. (foto Rolf Vonk)

Het vertellen van een historisch verhaal – een kwaliteit van veel heemkundekringen – is bijvoorbeeld onderdeel van het creërend vermogen. Dat een leerling zich voor dat verhaal kan openstellen, behoort tot het receptief vermogen. Het onderzoeken wat dat verhaal voor betekenis voor de leerling heeft, past dan weer bij het reflectieve vermogen.

Heemkundekringen beschikken over tal van historische lokale verhalen. Maar welk verhaal daarvan is betekenisvol voor het heden? Waar kan een leerling zich nú mee verbinden? Die vragen blijken niet altijd eenvoudig te beantwoorden. Het vraagt kennis van je eigen historische collectie en de wijze waarop die kan bijdragen aan inzichten in de wereld van nu. Het liefst aan maatschappelijke vraagstukken die voor het onderwijs relevant zijn, zoals klimaat, morele dilemma's, burgerschap of persoonsvorming. Zo speelt bij alle heemkundekringen in Moerdijk het verhaal van de Watersnoodramp uit 1953 een rol. We zijn bij erfgoededucatie niet zozeer op zoek naar eindeloze getuigenissen of jaartallen, maar naar een onderliggende waarde als veiligheid en de historische 'les' van waterbeheer voor de huidige samenleving en de betekenis van klimaatadaptatie. In die hedendaagse context kunnen historische verhalen een onmisbare basis vormen voor erfgoedbewustzijn en betekenisvolle erfgoededucatie.

◀ Museum

Zevenbergen aan de Zuidhaven 17 in Zevenbergen vormt een passend decor voor de bijeenkomst 'Erfgoededucatie maken'.
(foto Rolf Vonk)

► Een stijkkamer in het Museum Zevenbergen vertelt leerlingen historische verhalen die relevant kunnen zijn voor erfgoedbewustzijn in het heden.
(foto Rolf Vonk)

Benieuwd naar de ingrediënten van erfgoededucatie en hoe je daar zelf mee aan de slag kunt? Neem een kijkje op www.erfgoedbrabantacademie.nl/cursusaanbod/masterclass-voor-erfgoedinstellingen-wijzer-met-erfgoededucatie en neem vrijblijvend contact op met Rolf Vonk, medewerker educatie bij Erfgoed Brabant.

‘Heemkunde meer dan relevant voor BHIC’

door Tjeu van Ras

Ze kende de Brabantse erfgoedwereld al aardig. Kennis die ze heeft opgedaan in haar werk bij de provincie Noord-Brabant. Ivka Orbon (53) is sinds 1 januari de nieuwe directeur van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) in Den Bosch en heeft na ruim vijf maanden haar draai al aardig gevonden. Ze trof naar eigen zeggen een warme sfeer aan en persoonlijke en betrokken collega's. "Het fundament hier is goed, een prima basis om door te ontwikkelen."

Ivka Orbon was tot haar benoeming bij het BHIC directeur van BrabantAdvies. Daar leidde ze o.a. het team dat vier provinciale adviesraden (SER Brabant, Provinciale Raad Gezondheid, Provinciale Raad voor de Leefomgeving en de Young Professionals Brabant) faciliteert in hun onafhankelijke advisering aan het provinciebestuur. Brabant was sinds haar studie politicologie altijd haar werkterrein, eerst in het bedrijfsleven, later bij de provincie Noord-Brabant. Geboren in het Limburgse Nederweert werkte ze bij de provincie later als afdelingshoofd erfgoed en waarnemend directeur cultuur en samenleving. Daar ontwikkelde ze mede het nieuwe beleidskader dat leidde tot de vier verhaallijnen van Brabant: bevochten Brabant, religieus Brabant, innovatief Brabant en bestuurlijk Brabant.

Alert

Orbon roemt de publieke dienstverlening van het BHIC. "Onze organisatie is in ontwikkeling. Het BHIC staat er goed op. Maar we moeten natuurlijk wel alert blijven. Er komt een nieuwe archiefwet. De financiering vanuit het Rijk staat niet ter discussie, maar het Rijk zal zich wel terugtrekken uit het bestuur van de Regionale Historische Centra (RHC's). Gemeenten en waterschappen gaan daarin dus meer betekenen. En kijk naar de digitalisering, daar hebben we als BHIC al stevige stappen in gezet, maar de ontwikkelingen staan niet stil. Ooit gaan we naar het ideaal, dat het niet uitmaakt waar een archief zit, dat je als inwoner, onderzoeker of beleidsmedewerker alles digitaal kunt bereiken."

Het BHIC staat er goed op

Zover is het nog niet, maar de weg er naar toe vraagt veel inzet op digitalisering én samenwerking met andere archieforganisaties." Ivka Orbon wijst daarbij ook op de snelle opkomst van kunstmatige intelligentie (AI). "Wij moeten goed nadenken, wat wij ermee kunnen en willen doen. AI kan zeker kansen bieden, maar dan wel in combinatie met de kracht van onze persoonlijke dienstverlening."

Nieuwe directeur Ivka Orbon van BHIC ziet volop kansen

◀ Ivka Orbon in de centrale hal van het Brabants Historisch Informatiecentrum. (foto Tjeu van Ras)

Het BHIC is een gemeenschappelijke regeling. "We willen zorgen voor continuïteit en deskundigheid in ons bestuur. Zodra het Rijk zich terugtrekt zou het goed zijn als er ook onafhankelijke bestuurders met een bepaalde expertise vertegenwoordigd zijn in het bestuur van het BHIC."

De Citadel, de locatie waar het BHIC is gevestigd biedt in de ogen van de nieuwe directeur veel mogelijkheden. Met de komst van Erfgoed Brabant krijgt het een nieuwe dynamiek. Ivka ziet kansen om de samenwerking uit te breiden. "En met de stedelijke ontwikkelingen in dit gebied gaat her sowieso meer reuring komen." De gebouwen en de ligging zijn volgens Orbon van grote meerwaarde. "Die kunnen we benutten op een manier die in het gebied en bij ons als organisatie past. Denk aan erfgoed-gerelateerde evenementen of aan kleinschalige concerten, zoals de Tuin sessie die op dit terrein gaan plaatsvinden."

Heemkunde

Voor Ivka Orbon is heemkunde meer dan relevant. "We hebben een wederzijdse relatie. Als BHIC zijn we faciliterend voor de heemkundigen. Wij helpen waar we kunnen. Heemkunde kringen hebben veel kennis in huis. Met de kringen kunnen we voortbouwen op verschillende terreinen." Heemkundigen en heemkunde verenigingen maken veel gebruik van het archief. Die dienstverlening van het BHIC blijft. "Ons archief kan van grote waarde zijn bij het verder ontwikkelen van de digitalisering, ook bij heemkunde kringen."

Immaterieel erfgoed thema Knippenbergprijs 2025

door Ineke Strouken

De Knippenbergprijs 2025 heeft als thema immaterieel erfgoed, ofwel de tradities die van generatie op generatie worden doorgegeven. Heb je een project dat daarover gaat en ben je daar een beetje trots op, meld het dan aan voor de Knippenbergprijs 2025. Wie weet wordt jouw project de winnaar. De winnaar ontvangt een cheque van 1000 euro, voor de tweede en derde plaats is 500 euro beschikbaar.

« Het Maasheggenvlechten was bedreigd immaterieel erfgoed toen Marius Grutters het weer oppikte en het onder andere met de Stichting de Brabantse Boerderij weer leven in blies

Willy Knippenberg,
getekend door H. de Laat

Willy Knippenberg

Willy Knippenberg (1910-2005), priester en leraar aan het kleinseminarie Beekvliet in Sint-Michielsgestel, had veel op met immaterieel erfgoed, al noemde hij dat toen nog niet zo. Het dagelijks leven stond bij hem centraal, zowel in materiële als in immateriële vorm. Voor hem was erfgoed niet iets uit het verleden, maar vooral van mensen vandaag. Dit jaar is het twintig jaar geleden dat hij is overleden. Daarom is voor dit thema gekozen.

Amateurfotograaf Ad van Zelst legt het immaterieel erfgoed van de gilden vast en biedt hen daarmee een middel om het gildeleven te promoten.

Dat heemkundekringen veel met immaterieel erfgoed hebben, was te merken in 2022 toen Brabants Heem het boek 'Tradities in Brabant, Van generatie op generatie' uitgaf. Veel heemkundekringen stuurden toen een traditie op die kenmerkend was voor hun woonplaats. Het is een heel mooi boek geworden met een grote diversiteit aan immaterieel erfgoed. Brabant is rijk aan immaterieel erfgoed. Immaterieel erfgoed noemen we ook weleens 'levend erfgoed', omdat het erfgoed is dat vandaag de dag nog gekoesterd wordt door mensen. Carnaval bijvoorbeeld, of kermis, dierendag en sinterklaas.

Wie kan meedoen?

Iedereen kan meedoen, zowel heemkundekringen, immaterieel erfgoed gemeenschappen, musea enzovoort. Belangrijk is dat het om immaterieel erfgoed gaat, dat er een immaterieel erfgoed gemeenschap bij betrokken is en dat het project uiterlijk op 1 mei 2025 was afgerond.

Enkele voorbeelden

- Een heemkundekring heeft in samenwerking met de carnavalsvereniging de geschiedenis uitgezocht van de vereniging en/of de verhalen opgetekend van de carnavalsvierders.
- De organisatoren van een processie hebben met hulp van de amateurfotoclub hun traditie in beeld gebracht en geëxposeerd. Daarna heeft de heemkundekring de foto's in hun beeldbank opgenomen.
- De mensen betrokken bij een bedelfeest, zoals Sint Maarten of Driekoningen, hebben om hun immaterieel erfgoed door te geven aan de toekomst hun traditie een nieuwe vorm gegeven die meer aanspreekt bij nieuwe generaties.
- Een gilde heeft lesmateriaal gemaakt om jongeren bekend te maken met het gildeleven.
- Een museum heeft een aantal ambachtslieden – zoals een wever, goudborduurster en een beenbewerker – de kans gegeven om in het museum een tentoonstelling in te richten en demonstraties te geven.
- Een erfgoedvereniging heeft een publiciteitscampagne opgezet om het immaterieel erfgoed in hun gemeente te inventariseren.

Aanmelden Knippenbergprijs 2025

Projecten kunnen tot 1 september 2025 aangemeld worden door een mail te sturen met daarin:

- naam van de inschrijver/inschrijvende organisatie met adres, telefoonnummer en emailadres;
- een beschrijving van de traditie;
- een beschrijving van het project en het resultaat ervan
- met wie en hoe er samenwerkt is;
- minimaal twee rechtenvrije foto's van minimaal 2Mb.

Aanmeldingen sturen naar: knippenbergprijs@brabantsheem.nl

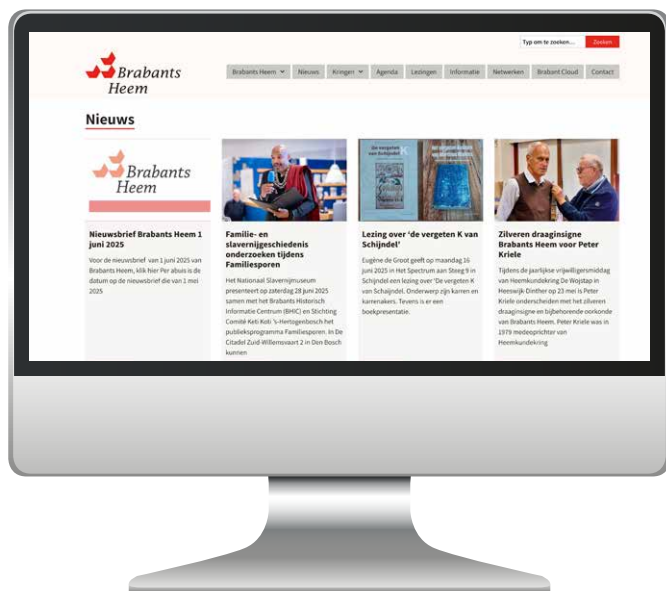
De beoordeling ligt in handen van een onafhankelijke jury.
De uitreiking is op zaterdag 15 november in Oirschot.

Een nieuwe website voor Brabants Heem

door Tjeu van Ras

De nieuwe website van Brabants Heem is sinds half maart 'in de lucht'. Het nieuwe ontwerp vervangt de oude site, die sterk was verouderd en daardoor onoverzichtelijk was geworden. Voor gebruikers van de site is de nieuwe versie overzichtelijk, kent een logische indeling en dankzij een duidelijke zoekfunctie is alles snel te vinden.

Voor het ontwerp en de invoering van de nieuwe site is Brabants Heem in zee gegaan met René Verhallen van het bureau Verhallen Creative, in 2024 ontstaan nadat René Verhallen was gestopt met het reclamebureau waar hij partner was. Zijn ruim 35-jarige ervaring in online- en offlinereclame heeft hij zich gespecialiseerd in het ontwerpen van logo's, huisstijlen, advertenties, brochures, presentaties, webshops en websites.

Overleg over de nieuwe website voor stichting Myllesheem. Helemaal links René Verhallen, met v.l.n.r. de Myllesheem-bestuursleden Arno van Hout, Raymond van Putten, Rob Vloet en Bert Veldpaus. (foto Tjeu van Ras/BH)

Functioneel ontwerp

Verhallen over de opdracht: "Omdat het een interessante aanvraag was, heb ik op basis van de wensen geheel vrijblijvend een functioneel ontwerp opgesteld. Dit

ontwerp maakte direct inzichtelijk wat een overzichtelijkere navigatie, een groter en duidelijker lettertype met meer interlinie en een eenduidig gebruik van kleuren en grafische elementen doen voor de toegankelijkheid van een website. Ook werd meteen duidelijk

hoe de website zich in responsive mode - bijvoorbeeld op een smartphone - zou gedragen." In goed overleg tussen Brabants Heem en de ontwerper is de nieuwe website er gekomen, waarbij overigens van de oude website niets verloren is gegaan. Wat nog steeds van belang is, staat op de nieuwe site en wat daarvoor niet is geselecteerd is als back-up nog altijd beschikbaar.

Overzichtelijke navigatie

Kringen

Voor de website zijn de templates zo opgezet dat ze eventueel door heemkundekringen kunnen worden overgenomen. Dat wil zeggen, dat kringen en erfgoedorganisaties die bij Brabants Heem zijn aangesloten hetzelfde ontwerp voor hun eigen site zouden kunnen gebruiken. Omdat voor een individuele kring wellicht andere eisen en wensen spelen heeft Brabants Heem toegestemd om bij wijze van proef met één kring daarvoor aan de slag te gaan. Brabants Heem en de betreffende kring dragen hiervoor de kosten. De keuze voor de proef viel op de stichting Myllesheem uit Mill, die ziceerder al had aangemeld. Begin mei zijn daarover de eerste gesprekken gevoerd en in de loop van deze maand juni komt de site online.

Uit deze proef moet blijken of het nieuwe ontwerp aansluit bij wensen van een heemkundekring en of de ontwerper daarmee uit de voeten kan. Het basisprincipe is hetzelfde, maar voor specifieke wensen is er volop ruimte. Secretaris Bert Veldpaus van de stichting Myllesheem zegt dat zijn bestuur koos voor de proef omdat de oude site van Myllesheem volgens hem slecht doorzoekbaar was en niet erg gebruiksvriendelijk. Myllesheem wil met deze proef meewerken aan het tot stand brengen van een uniform website format voor meerdere erfgoedverenigingen. Dat kan voor aanzienlijk geringere kosten dan het ontwikkelen van een geheel eigen nieuw ontwerp.

Templates
beschikbaar voor
andere kringen

Uniform
websiteformat
voor meerdere
erfgoed-
verenigingen

Voor de nieuwe site van Brabants Heem, zie: www.brabantsheem.nl
De nieuwe site van stichting Myllesheem: www.myllesheem.nl
Meer over bureau Verhallen Creative, zie: www.verhallencreative.nl

Storytelling in het Brabants? Het kan!

door Rolf Vonk

Kunnen we de methodiek storytelling inzetten bij het schrijven van verhalen in het Brabants dialect? Met die vraag benaderde Rini Holtzer van dialectwerkgroep AON R'UIS van Heemkundekring de Steenen Kamer uit Steenbergen Erfgoed Brabant.

Het schrijven en voorlezen van verhalen bij dialectgroepen komt veelvuldig voor. Denk bijvoorbeeld aan het 'Brabants Boekske', het West-Brabants dialectcafé of de diverse carnavalsdictees. Maar kun je die liefde voor het dialect ook combineren met storytelling? Erfgoed Brabant ging de uitdaging van Rini aan.

Opbouw

Erfgoed Brabant hanteert in haar tweedelige cursus de storytellingmethodiek van Breda University. Deze methodiek gaat uit van een vraagstuk of dilemma dat de hoofdpersoon in beweging zet. Het beantwoorden van dat vraagstuk leidt tot de climax, het absolute hoogtepunt in het verhaal, en laat de lezer tenslotte met een inzicht of een gevoel achter waardoor die zich met het verhaal kan verbinden.

► Bibliotheek
West-Brabant in
Steenbergen vormde
het decor voor de
bijeenkomsten met
AON R'UIS.
(foto Emma Voortman)

» De deelnemers zijn afkomstig van verschillende heemkundekringen en culturele instellingen in Steenberg en omgeving. Het dialect staat centraal (foto Rolf Vonk)

Benieuwd naar de wijze waarop u de methodiek van storytelling kunt inzetten voor uw activiteiten? Neem een kijkje op www.erfgoedbrabantacademie.nl/thema-s/storytelling-de-kunst-van-het-verhalen-vertellen en neem vrijblijvend contact op met Rolf Vonk of Emma Voortman, beiden werkzaam bij Erfgoed Brabant.

Arnoud-Jan Bijsterveld, baken voor heemkundekringen

door Ineke Strouken

Een kwart eeuw was Arnoud-Jan Bijsterveld het wetenschappelijk baken van heemkundekringen. Een vast punt waar ze met vragen over regionale geschiedbeoefening terecht konden. Op vrijdag 2 mei 2025 nam Arnoud-Jan Bijsterveld na 25 jaar met een drukbezochte bijeenkomst afscheid als bijzonder hoogleraar Cultuur in Brabant aan de Tilburg University.

De bijzondere leerstoel werd in 1993 vanuit Brabants Heem door Kees Leijten, Frits Speetjens en Ineke Strouken opgericht. De naam was toen voluit: Cultuur in Brabant in sociaal-wetenschappelijk en historisch perspectief met inbegrip van de volkscultuur.

Applaus van
collega-hoogleraren
voor Arnoud-Jan
Bijsterveld en zijn
man Hans Harbers.

Een leerstoel oprichten was toen nog een heel karwei. Het was niet gemakkelijk om de universiteit van het belang van een leerstoel over de geschiedenis en cultuur van Brabant te overtuigen en om de financiering rond te krijgen. De eerste hoogleraar was Peter Nissen. Daarna heb ik een tijd de honneurs waargenomen. Vanaf 1999 bekleedde Arnoud-Jan Bijsterveld de leerstoel. Sinds 2013 valt de leerstoel onder de Erfgoed Brabant Academie, het deskundigheidsprogramma voor mensen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis, erfgoed, volkscultuur, streektaal en identiteit van Brabant. ➤

Democratisering erfgoed

Bij een afscheid kijk je altijd terug. Toen Arnoud-Jan Bijsterveld 25 jaar geleden op de universiteit begon, werd er nog heel denigrerend over volkscultuur, zoals de geschiedenis van het dagelijks leven toen genoemd werd, en heemkunde gedaan. Dat een enorme sector was, waar heel veel mensen zich met passie voor inzetten, werd toen niet gezien. Bijsterveld zag wat de kracht van al die mensen was en de waarde die hun kennis had voor de samenleving. Hij noemde het 'de democratisering van erfgoed'. Daarin liep hij ver vooruit op wat nu langzaam begint door te dringen. Het gaat niet om het erfgoed op zich, maar om de mensen die het dragen en er betekenis aan geven. Het zijn de mensen die erfgoed maken. Voor die mensen heeft Bijsterveld zich altijd ingezet.

Het zijn de
mensen die
erfgoed maken

Professionalisering

Vanaf het begin ontwikkelde Arnoud-Jan Bijsterveld activiteiten om de sector te professionaliseren. Want een sterke sector wordt erkend en gewaardeerd. Dat deed hij zowel binnen als buiten de universiteit. In het speciale nummer van het tijdschrift 'In Brabant', dat vanwege zijn afscheid is uitgegeven, is een indrukwekkende lijst van publicaties, projecten, bestuurslidmaatschappen en redactioneel werk geplaatst.

Dan heb ik het nog niet eens over de vele lezingen die Bijsterveld overal in Brabant gehouden heeft. Waarschijnlijk is er geen heemkundekring waar hij niet ooit een lezing heeft gegeven. Bovendien was Arnoud-Jan vele jaren voorzitter van de werkgroep die de Volkscultuurdagen van Brabants Heem organiseerde en inmiddels hebben veel mensen zijn cursus Regionale Geschiedenis in Brabant gevolgd. Via de Knippenbergprijs zette Bijsterveld de goede voorbeelden van regionale geschiedbeoefening in het zonnetje. Geschiedenis is een vak en dat heeft hij vele leerlingen, zowel studenten als liefhebbers, geleerd en daar plukken we nu de vruchten van.

We plukken
er nu de
vruchten van

► Voor een groot en aandachtig publiek hield Arnoud-Jan Bijsterveld zijn afscheidsrede.

Inclusie

Tegenwoordig hebben we onze mond vol van inclusie. Bij Arnoud-Jan Bijsterveld was dat vanzelfsprekend. Iedereen heeft erfgoed en iedereen, met welke achtergrond dan ook, heeft een bijzonder verhaal. Die kleine geschiedenissen samen laten zien wie wij zijn en waar we vandaan komen. Bijsterveld stimuleerde het optekenen van al die verhalen en in dit kader was hij bestuurslid van de Stichting Verhalis, waar mensen met audiovisuele middelen verhalen vastleggen voor toekomstige generaties.

Erfenis

Arnoud-Jan Bijsterveld laat een mooie erfenis na. Door hem heeft de beoefening van de regionale en lokale geschiedenis een enorme boost gekregen. De sector is versterkt en geprofessionaliseerd. Het imago is enorm verbeterd. Heemkundekringen zijn kenniscentra van lokale geschiedenis geworden. ►

Immaterieel erfgoedgemeenschappen geven erfgoed een hedendaagse betekenis en houden het levendig. Wij zijn veel meer gaan inzetten op verhalen vertellen, optekenen en doorgeven. Ook overheden en beleidsmakers zien steeds meer de waarde daarvan in. Voor deze ontwikkelingen heeft Bijsterveld het fundament gelegd en het huis gebouwd. Volgende generaties kunnen hierop verder bouwen. Wij zullen nog lang van het werk profiteren van Arnoud-Jan Bijsterveld kunnen profiteren. Terecht is Arnoud-Jan tijdens zijn afscheidssymposium onderscheiden met de pretentieuze provinciale Hertog-Jan onderscheiding. Dit is een erkenning voor zijn bijdrage aan het Brabants culturele erfgoed.

▼ *Collega's, promoti, promovendi en vrienden stelden het boek Brabants Bestudeerd samen.*

Brabant Bestudeerd

Als blijk van waardering hebben collega's, promoti, promovendi en vrienden een indrukwekkend boek uitgegeven: 'Brabant Bestudeerd, Reflecties op geschiedbeeld, cultureel erfgoed en identiteit in en van Noord-Brabant'. Het is een veelzijdig boek waarin de artikelen gebundeld zijn volgens de vier invalshoeken die aansluiten bij de interesses van Bijsterveld: Brabant tot 1795, sociaaleconomische en demografische ontwikkelingen, religieuze en regionale identiteit en culturele diversiteit. ■

Meer informatie

- Arnoud-Jan Bijsterveld, *Radicaal voor het levensverhaal, Geschiedenis als narratieve verwerking* (Tilburg University 2025)
- Tom Tacken, 'Professionaliseren en democratiseren: de rode draad in mijn werk', *Afscheid Arnoud-Jan Bijsterveld als hoogleraar in Brabant*, in: *In Brabant* (jaargang 16, nummer 1, 2025)
- Jac. Biemans e.a., *Brabant Bestudeerd, Reflecties op geschiedbeeld, cultureel erfgoed en identiteit in en van Noord-Brabant* (2025)

De foto's bij dit artikel zijn gemaakt door
Foto Frans van Aarle, Tilburg

Vergeten oorlogsslachtoffers

'De vergeten gezichten van Brabant tussen oorlog en vrede' is de titel van het boek dat Ben Damen schreef over grofweg 80 Brabantse gemeenten. De verhalen gaan over meerdere oorlogsslachtoffers uit Oost- en Midden-Brabant, van het in de Peel gelegen Neerkant tot de Lichtstad Eindhoven en van Oss tot de Brabantse hoofdstad 's-Hertogenbosch.

Per gemeente beschrijft het boek enkele oorlogsslachtoffers die om diverse redenen om het leven zijn gekomen. Bijvoorbeeld omdat ze in het verzet zaten, in 1940 werden opgeroepen voor de mobilisatie of zich simpelweg op het verkeerde moment op de verkeerde plek bevonden. Een breed scala aan persoonlijke verhalen, aangevuld met foto's van de desbetreffende personen, de plaatsen waar ze woonden enzovoort. Oorlogsslachtoffers waren echtgenoten, partners, broers, zussen, ouders, kinderen, collega's, kameraden, allen met een eigen geschiedenis en achtergrond. Bij het herdenken van oorlogsslachtoffers wordt soms voorbijgegaan aan het feit dat het mensen betreft. Deze mensen hadden ambities, dromen, wensen, maar bovenal de universele behoefte om een ongestoord en prettig leven te leiden.

Ben Damen is een jonge geschiedenisliehebber (31 jaar) met een sterke interesse in de persoonlijke verhalen van mensen en lokale en Brabantse geschiedenis. De afgelopen jaren groeide zijn interesse in de Tweede Wereldoorlog en dan met name de persoonlijke verhalen van oorlogsslachtoffers. Zij verdienen het om te worden herdacht, ook 80 jaar na de bevrijding. Wie waren deze slachtoffers eigenlijk? Damen heeft dat vastgelegd in totaal 500 pagina's over Brabantse oorlogsslachtoffers in de regio Oost en Midden. Hij heeft daarbij samengewerkt met tientallen heemkundekringen, verspreid over die regio. ■

Het boek kost 39,95 euro en is te bestellen bij de schrijver:
benndamen@yahoo.com

Oisterwijk uit beeld

Auteur Martin van der Waals, oud-Oisterwijker heeft in 'Oisterwijk uit Beeld 58 ingekleurde ansichten opgenomen, die eerder deel uit maakten van ingekleurde foto's die hij op Facebook plaatste.

Van der Waals is lid van heemkundekring De Kleine Meijerij en begon ooit met het inkleuren van de oorspronkelijke afbeeldingen op ansichtkaarten en foto's uit onder meer zijn jeugdijaren. Dat resulteerde in drie veel bekeken series op de Facebookpagina van Oisterwijk in Beeld. De series zijn inmiddels gestopt. In 'Oisterwijk uit beeld' heeft hij een mooie selectie ansichten opgenomen, voorzien van toelichtende tekst. Mooie sfeerbeelden van onder meer De Lind in Oisterwijk, het Kerkplein en de Gemullehoeken, maar ook van d'n Boogerd, de Petruskerk, Frascati, de Hondenberg, café de Knuistboom, de winkel van Storimans, de markt, de kermis en de Fratersschool. De kijkers en lezers, en zeker oud-Oisterwijkers, zullen verrast worden nu dat oude Oisterwijk 'kleur bekent'. ■

Oude
Oisterwijk
bekent kleur

'Oisterwijk uit beeld' kost 14,95 euro (excl. portokosten) is verkrijgbaar via de website van de uitgever de Stichting Het Kwartier van Oisterwijk:
www.kwartiervanoisterwijk.nl
en via de reguliere boekhandel (ISBN 978-832014-5-0).

Drie en een halve eeuw Teteringen

Kees Oomen heeft 3,5 eeuw geschiedenis van boerderij de Stee in Teteringen beschreven en daaraan ook de geschiedenis van het dorp verbonden. 'Teteringen. Drie en een halve eeuw uit de geschiedenis van Teteringen (1560-1920)' is de titel van het boek dat bij Picture Publishers is verschenen.

Oomen is in 1949 geboren in Teteringen. Zijn geboortedorp had al lang zijn belangstelling. Hij raakte vooral geïnteresseerd in de bewoners van de boerderij, die nu bekend staat onder de naam "de Stee". Van de bewoners waren velen actief in de gemeenschap van Teteringen en waren er ook bijzondere momenten in de geschiedenis van Teteringen, die verbonden zijn met de bewoners van "de Stee". Dat heeft ertoe geleid, dat hij steeds meer terecht kwam in de geschiedenis van de gehele Teteringse gemeenschap.

De eerste bewoners die hij heeft terug kunnen vinden, bewoonden "de Stee" vanaf 1560. Het waren Jan Janssen van Diessen en zijn vrouw Adriana Anthonis Geerijts. Met dit echtpaar vangt zijn verslag in de eerste paragraaf aan en aan de hand daarvan het verslag van een deel van de historie van Teteringen. We lezen over Teteringen halfweg de 16e eeuw, over de Tachtigjarige Oorlog, de list met het Turfschip, relatieve vrede maar geen zorgeloos bestaan en de zwartste periode uit de geschiedenis van Teteringen.

Wat beleefden
de bewoners
van 'de Stee'

In 1625 overleed Jan Jansen van Diessen. Anthony Jansen van Diessen, zijn zoon, één van de twee kinderen, werd de volgende bewoner. Hij was kort voor het overlijden van zijn vader getrouwd in Oosterhout met Marias Joannis Lips. De tweede paragraaf begint dan. Anthony kreeg in de privésfeer de nodige tegenslagen te verwerken. Vier van de zes kinderen overleden in 7 jaar tijd, kindersterfte was in die tijd niet uitzonderlijk,

maar zal daarom niet minder aangrijpend geweest zijn.

Het weerhield Anthony niet om al op jonge leeftijd zeer actief te zijn in het Teteringse dorpsleven. Hij was in de loop der jaren poldermeester, kapelmeester en gezworene.

De geschiedenis van Teteringen in negen paragrafen

Na hen vormen nog zeven echtparen de start van evenzovele paragrafen. Zo wordt dus de geschiedenis van Teteringen in negen paragrafen beschreven aan de hand van de bewoners van "de Stee" en zodoende vanuit het perspectief van de gewone mens, van de inwoners van Teteringen.

Het boek kost 22,50 euro en is te koop in Heemschuur "de Stee". Zuringveld 1a, 4847KS Teteringen en via secretaristeteringserfdeel@gmail.com

De volgende Koerier

De volgende Koerier van Brabants Heem verschijnt in september 2025.

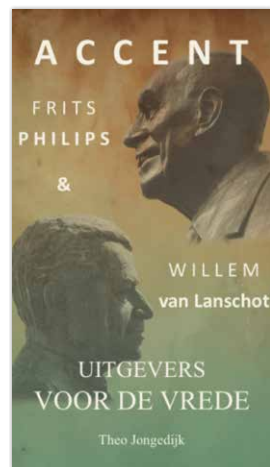
Hebt u kopij voor dat nummer of onderwerpen voor de agenda, stuur die dan vóór **maandag 25 augustus 2025** naar: tjeuvanras@brabantsheem.nl

Foto's en illustraties graag minimaal 1,5 MB groot in JPEG-formaat, los en dus niet in een tekstbestand geplaatst.

Indien van toepassing plaatsen we de teksten ook op de website van Brabants Heem, www.brabantsheem.nl en op www.facebook.com/brabantsheem

Uitgevers voor de vrede

Frits Philips, de bekende baas van het wereldwijde elektronicaconcern Philips en de vooraanstaande directeur Willem van Landschot van de oudste bank van Nederland, begonnen samen uitgeverij De Lage Landen. Ze presenteerden in 1968 het opinieweekblad Accent. Theo Jongedijk schreef daarover het boek 'Accent Frits Philips & Willem van Lanschot uitgevers voor de vrede'.

Voormalig Accent-verslaggever Theo Jongedijk ontdekte eind 2024 bij toeval dat hij feitelijk in dienst was geweest van Frits Philips en Willem van Lanschot. Hij leerde de ondernemers kennen voor een verhaal, uit hoofde van zijn werkzaamheden als journalist. Dat was geen opgelegd pandoer, maar een speling van het lot.

Zelf gaven de twee initiatiefnemers geen ruchtbaarheid aan hun initiatief voor het weekblad. Het plan was om met onafhankelijke journalistiek de vrede te dienen. Er moest een nieuw dagblad komen. Het oprichten van een eigen krant slaagde niet. Wel lukte het om in 1968 het opinieweekblad Accent op de markt te brengen. Zij deden dat uit bezorgdheid over het groeiend anti-Amerikanisme en over de bedreiging van de vrede, net zoals velen dat nu weer zijn, na de Russische inval in Oekraïne. ■

'Accent Frits Philips & Willem van Lanschot, uitgevers voor de vrede' kost 14,50 euro en is uitgegeven door Uitgeverij Elikser.
www.elikser.nl

In Memoriam Pieter Jacobs (1943-2025)

Oud-bestuurslid Pieter Jacobs van Brabants Heem is op 31 mei jl. op 82-jarige leeftijd overleden. Pieter was bestuurslid/penningmeester van Brabants Heem van 2006 tot 2023. Voor zijn verdiensten voor Brabants Heem is hij bij zijn afscheid onderscheiden met de bronzen legpenning van Brabants Heem.

Pieter Jacobs, geboren in Wouw, woonde jarenlang in Limburg en verhuisde daarna naar Den Bosch. Bij zijn afscheid in 2023 roemde voorzitter Henk Hellegers van Brabants Heem hem als een man die als penningmeester 17 jaar een bijzondere en constructieve kracht is geweest in het bestuur van Brabants Heem. "Financieel steeds alles op orde, sterker, je zat zo op de financiën dat ik jaren meegemaakt heb dat je het bestuur achter de veren moesten zitten om projecten uit te voeren en het begrote geld uit te geven," aldus Hellegers over Pieter Jacobs.

De uitvaart van Pieter Jacobs heeft op zaterdag 7 juni plaats gevonden. ■

Onderscheidingen Brabants Heem

door Tjeu van Ras

Goirle

Joseph Wijdemans uit Goirle heeft het zilveren draaginsigne met oorkonde van Brabants Heem ontvangen. Wijdemans is 60 jaar lid van heemkundige kring De Vyer Heertganghen en is daarnaast op vele andere terreinen actief. De onderscheiding werd opgespeld door Jan van Kempen, secretaris van Brabants Heem.

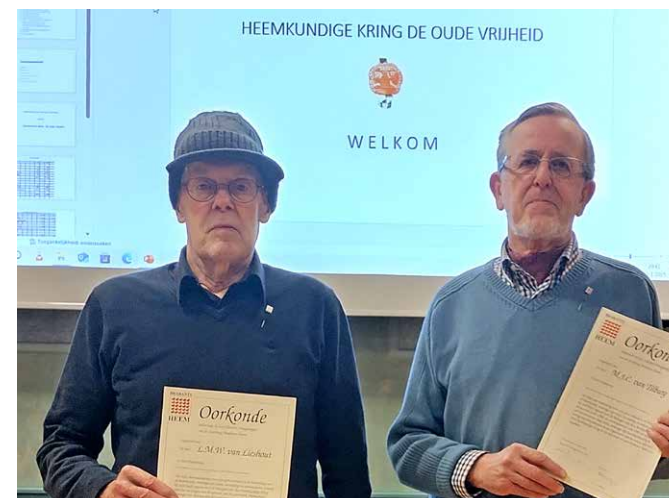
Met zijn 80 jaar viert **Joseph Wijdemans** dit jaar dat hij 70 jaar misdienaar en acoliet is geweest voor de parochie van St Jan de Doper, maar ook dat hij 60 jaar lid is van de heemkundige kring en 50 jaar lid is van de EHBO-vereniging in Goirle! Niet alleen Joseph, zijn vrouw en zijn zoon waren verrast en trots op de onderscheiding van Brabants Heem, maar iedereen van de stichting Erfgoed Goirle glom van trots. Trots om zo'n ijverig en trouw lid in hun midden te hebben.

Joseph immers betekende veel voor de geschiedschrijving van de kerk van St Jan, voor de geleide dorpswandelingen in Goirle en zeker ook voor de hele toponiemenhoek. Hij treedt nu terug als bestuurslid en als archivaris van de kring, maar de Goirlse heemkundige kring hoopt hem nog lang in hun midden te hebben!

Joseph Wijdemans
(rechts).

» Leo van Lieshout
(links) en Rien van
Tilburg.

Sint Oedenrode

Twee leden van heemkundekring De Oude Vrijheid Sint Oedenrode hebben tijdens de algemene ledenvergadering het zilveren draaginsigne met oorkonde van Brabants Heem ontvangen. Secretaris Jan van Kempen van de stichting reikte de onderscheidingen uit aan Rien van Tilburg en aan Leo van Lieshout.

Rien van Tilburg (76) is sinds 1984 lid van onze heemkundige kring. Sindsdien heeft hij ononderbroken deel uitgemaakt van het bestuur. Van 1992 tot en met 2007 was hij penningmeester. Van 2016 tot heden is hij vice-voorzitter. Hij verzorgt de devotionalia. Daarnaast heeft hij als bestuurslid (bus)reizen georganiseerd.

Leo van Lieshout (82) is sinds 2000 lid van de heemkundige kring. Leo verzorgt sindsdien de lay-out van het periodiek 'Heemschild'. Hij heeft meegeholpen met het tot stand komen van de boeken '100 jaar Sint-Oedenrode', 'Tussen Markt en Schoolwiel', en de 'Kroonnieken' die door de heemkundigekring worden uitgegeven. Als oud (mede)uitgever van het weekblad 'Midden Brabant' (bestaat inmiddels niet meer) heeft hij meegewerkt aan de digitalisering van het weekblad. Hij heeft diverse fotocollages gemaakt voor tentoonstellingen en evenementen.

Van links naar rechts Henk Beniers, Henk van Beek en Jan van Kempen

Aarle-Rixtel

Tijdens de algemene ledenjaarvergadering van Heemkundekring Barthold van Heessel in Aarle-Rixtel zijn twee leden geëerd voor hun jarenlange inzet. Zowel Henk Beniers als Henk van Beek ontvingen het zilveren draaginsigne van Brabants Heem, uitgereikt door Jan van Kempen, secretaris van de stichting Brabants Heem.

Henk Beniers is sinds 1995 een drijvende kracht binnen de heemkundekring. In 2000 trad hij toe tot het bestuur en nam hij de verantwoordelijkheid op zich voor de tentoonstellingen. Daarnaast zorgde hij jarenlang voor het onderhoud van het gebouw en speelde hij een cruciale rol bij de verhuizing en inrichting van het museum.

Zijn inzet ging echter nog veel verder. Henk werkte dag en nacht aan de aanbouw van het huidige museum en is al jaren een vertrouwd gezicht als suppoost tijdens de openingstijden. Met zijn enthousiasme en gastvrijheid geeft hij bezoekers een warm welkom en brengt hij de geschiedenis tot leven.

Henk van Beek is sinds 1991 lid van de heemkundekring en maakte in 2004 de stap naar het bestuur. Van 2017 tot en met 2024 vervulde hij met verve de rol van secretaris. Daarnaast is hij een drijvende kracht achter het kwartaalblad Het Hagelkruis, waarin hij het merendeel van de artikelen schrijft. Zijn kennis en betrokkenheid maken hem een onmisbare spil binnen de kring.

Henks invloed reikt verder. Hij is lid van meerdere heemkundekringen in Laarbeek en was actief in de lokale politiek, waar hij een belangrijke rol speelde bij de oprichting van de gemeente Laarbeek.

Zijn passie voor erfgoed, cultuur en natuur komt tot uiting in dorpswandelingen, publicaties, lezingen en boeken, waaronder het jubileumboek van de gemeente Laarbeek en het boek over Kasteel Croy. Daarnaast zet hij zich in voor de bescherming van monumenten en natuurgebieden, en draagt hij bij aan exposities en herdenkingen. Zelfs in de muziek, met zijn bijdrage aan dialectmuziek, is zijn liefde voor de streek merkbaar.

Zeeland

Frans Vlemmings uit Zeeland heeft tijdens de algemene ledenvergadering van Heemkundekring Zeeland het zilveren draaginsigne met oorkonde van Brabants Heem ontvangen. Hij heeft 25 jaar in het bestuur gezeten en nam afscheid. De onderscheiding werd opgespeld door Tjeu van Ras, bestuurslid van Brabants Heem.

Frans Vlemmings

In 2000 werd Frans in het bestuur gevraagd om de rol van secretaris op zich te nemen. In 2006 kwam daar de rol van penningmeester bij. Die dubbelrol heeft Frans twee jaar lang gehad. Vanaf 2006 was Frans alleen nog penningmeester. Dat is hij gebleven tot 2014. Van 2014 tot 2025 was Frans gewoon bestuurslid. Frans Vlemmings heeft met grote inzet voor de heemkundekring gewerkt. Een van zijn grote verdiensten was dat door zijn bemiddeling de heemkundekring en de later opgericht stichting Zeeland bewaart Zeeland zijn samengegaan. Beide hielden zich met hetzelfde werk bezig, maar de werkwijze verschilde nogal.

Berkel-Enschot/Oisterwijk

Op de algemene ledenvergadering van heemkundekring De Kleine Meierij zijn twee leden, Ad Hultermans (Berkel-Enschot) en Ferdy Smit (Oisterwijk) onderscheiden met het zilveren draaginsigne van Brabants Heem. Bestuurslid Wil van Pinxteren van Brabants Heem reikte de onderscheidingen uit.

Ad Hultermans is al bijna 50 jaar lid van heemkundekring De Kleine Meierij. Hij is 'huismeester' van het verenigings-onderkomen. Naast gewone huismeesteractiviteiten als zorgen voor de voorraad koffie, kleine reparaties, toezicht,

Ad Hulterman (rechts)

Ferdy Smit (rechts)

opvang gasten, verkoop publicaties e.d. beheert hij het depot met heemkundige voorwerpen. Hij heeft dat tot een geordend geheel gemaakt en zorgt voor afwisseling in de exposities in onze expositieruimte. Hij promoot hij de heemkundevereniging, zorgt voor nieuwe leden en richt exposities met oude foto's in het verzorgingshuis Torentjeshoef in Berkel-Enschot. Hij zorgt ook mede voor de inrichting van onze wisselexposities in de erfgoedvitrine in Sociaal-Cultureel Centrum De Schalm in Berkel-Enschot. De kring doet nooit tevergeefs een beroep op Ad als het gaat om deelname aan een informatiekraam of aan Open Monumentendagactiviteiten.

Ferdy Smit is sinds 2009 bestuurslid en vervult vanaf dat moment ook de functie van penningmeester. Tevens zorgt hij voor de ledenadministratie en werft hij sponsors en adverteerders voor het heemkundeblad en zorgt voor de inning van de lidmaatschapsgelden. Penningen en ledenadministratie beheren binnen de vereniging zijn belangrijke taken die hij altijd met groot verantwoordelijkheidsgevoel gedurende bijna 16 jaar heeft uitgevoerd. Dit jaar treedt hij terug als.

Lieshout

Joop van den Baar, lid en vrijwilliger bij heemkundekring Hof van Liessent in Lieshout heeft uit handen van secretaris Jan van Kempen van Brabants Heem het zilveren draaginsigne met oorkonde ontvangen. Dat gebeurde tijdens de algemene ledenvergadering in maart.

Op de voorgrond
Joop van Baar
(tweede van links)

Joop van den Baar heeft 20 jaar geleden een begin gemaakt met het ordenen van het kadaster in Lieshout en Mariahout. Op een heldere wijze heeft hij het mogelijk gemaakt, dat het lokale kadaster digitaal kan worden doorzocht. Het afgelopen jaar is het hele bestand ook ondergebracht bij de Historische Geografie Brabant. Tot op de dag van vandaag worden door hem alle wijzigingen keurig verwerkt. Vragen over het lokale kadaster kunnen door bezoekers van de heemkamer en andere belangstellenden aan hem worden gesteld.

Wilma Snelders
neemt de oorkonde in
ontvangst van Peter
Dingenouts

Standdaarbuiten

Wilma Snelders is tijdens de algemene ledenvergadering van Heemkundekring 't Sandt daer buyten uit Standdaarbuiten onderscheiden met het zilveren draaginsigne met oorkonde van Brabants Heem. Zij kreeg de onderscheiding vanwege haar 40-jarig lidmaatschap van de vereniging en haar vele werkzaamheden als vrijwilliger. De onderscheiding werd uitgereikt door Peter Dingenouts, secretaris van de kring. Wilma was redactielid en auteur van verschillende publicaties van de kring, helpt bij het inrichten

van exposities en verzorgt samen met een andere vrijwilliger kennismakingslessen voor de jongere schooljeugd. Kortom: een gouden kracht voor de vereniging.

Sprang-Capelle

Sjaak de Bie is tijdens de algemene ledenvergadering van heemkundekring Sprang-Capelle onderscheiden met het zilveren draaginsigne van Brabants Heem. Voorzitter Wim Konings, tevens bestuurslid van Brabants Heem reikte de onderscheiding met oorkonde uit.

Sjaak de Bie nam tijdens de bijeenkomst afscheid als bestuurslid van de kring. Hij is vol overgave sinds 2013 bestuurslid geweest van de vereniging. Verantwoordelijk voor het gebouw van de vereniging. Jaarlijks het in overleg met andere kringen organiseren van de erfgoeddagen (OMD). Gedurende een geruime tijd was hij actief als technicus voor het geluid en beeld bij lezingen. Sjaak de Bie heeft gedurende zijn bestuursperiode actief bijgedragen aan de ontwikkeling van de vereniging en heeft haar mede daardoor laten groeien tot een bloeiende vereniging met 600 leden. Hij blijft als vrijwilliger verbonden aan de activiteiten van de vereniging.

🏠 Sjaak de Bie ontvangt de onderscheiding uit handen van Wim Konings.

Prinsenbeek

Jan Rabelink is bij zijn afscheid als bestuurslid van Heemkundekring Op de Beek, Prinsenbeek onderscheiden met het zilveren draaginsigne van Brabants Heem. De onderscheiding werd uitgereikt door Wim Konings. Jan Rabelink nam na twintig jaar afscheid als bestuurslid. Jan was zowel voor de heemkundekring als voor museum De Rijf bestuurslid. Hij heeft zich al die jaren op verdienstelijke wijze ingezet en wel op meerdere aandachtsvelden en projecten. Hij heeft zich in het bijzonder beziggehouden met het verwerken van binnenkomende foto's van Prinsenbeek van nu en van vroeger. Hij verzorgde vele exposities in museum De Rijf.

🏠 Jan Rabelink ontvangt de oorkonde van Wim Konings.

🏠 Hans Groenewoud.

Rosmalen

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van Heemkundekring Rosmalen op 12 mei jl. is aan **Hans Groenewoud** het zilveren draaginsigne van de stichting Brabants Heem uitgereikt door de Jan van Kempen, secretaris Stichting Brabants Heem. Hans is sinds 2000 lid van Heemkundekring Rosmalen. Hij ontving de insigne als blijk van waardering voor zijn aandeel in de beoefening van de heemkunde, vanwege zijn grote inzet, toewijding en enthousiasme waarop hij zich heeft ingezet voor de belangen van deze heemkundekring, als lid van het algemeen bestuur sinds 2020, als voorzitter van de werkgroep Collecties, als beheerder van de bibliotheek, als redactielid van Rosmalla, als auteur van artikelen voor Rosmalla, als aanspreekpunt voor juridische kwesties, vanwege zijn grote bijdrage aan de cursussen Rosmalogie en de Open Monumentendag, en als lid van de werkgroep Linie 1629-2029, alles voor deze heemkundekring in het bijzonder en voor Brabants Heem in het algemeen.

Heeswijk-Dinther

Tijdens de jaarlijkse vrijwilligersmiddag van Heemkundekring De Wojstap in Heeswijk-Dinther is **Peter Kriele** onderscheiden met het zilveren draaginsigne en bijbehorende oorkonde van Brabants Heem. Peter Kriele was in 1979 medeoprichter van Heemkundekring De Wojstap. In maart 2025 is hij, na 35 jaar actief te zijn geweest in het bestuur, teruggetreden. Hij vervulde de eerste tien jaar de functies van secretaris en penningmeester, en bleef daarna – met een onderbreking van enkele jaren – actief als bestuurslid. Naast zijn bestuurswerkzaamheden beheerde Peter jarenlang het archief van De Wojstap. Hij was tevens huisfotograaf van de vereniging en vertegenwoordigde De Wojstap regelmatig tijdens vergaderingen van andere organisaties waarmee de kring samenwerkt. Daarnaast vervulde hij de rol van coördinator van de archeologiewerkgroep.

🏠 Peter Kriele.

Bij gelegenheid van Koningsdag 2025 zijn tal van vrijwilligers van heemkundekringen en erfgoedorganisaties in Brabant geëerd met een koninklijke onderscheiding. Op de website van Brabants Heem een overzicht. Zie daarvoor: www.brabantsheem.nl

Agenda en jubilea

2025

24 augustus	'Felix Walter' Langenboom	50 jaar
04 november	Bijeenkomst regio Baronie Brabants Heem in Ulvenhout	
19 november	'Vladerack' Geffen	50 jaar
29 november	'De Vyer Heertganghen' Goirle	75 jaar

Voor een uitgebreide agenda van activiteiten zie: www.brabantsheem.nl

De Koerier

De Koerier in 2025

Dit is de tweede uitgave van De Koerier in 2025. In 2025 verschijnt het kwartaalblad van Brabants Heem weer vier keer, in maart, juni, september en december. Als u iets in dit tijdschrift gepubliceerd wilt hebben, kunt u kopij opsturen of mailen. Houd u zich wel aan de inleverdatum.

Ongeveer drie weken na de inleverdatum ligt het tijdschrift bij de kringen op de deurmat en wordt de digitale versie verzonden naar de secretariaten van de aangesloten kringen, verenigingen en stichtingen en op de website geplaatst.

De volgende uitgave verschijnt in september 2025.

De uiterste inleverdatum hiervoor is **maandag 25 augustus 2025**.

Kopij sturen naar: tjeuvaras@brabantsheem.nl

Brabants Heem is de ondersteunende organisatie voor 127 zelfstandige Brabantse heemkundekringen en erfgoedverenigingen. De stichting organiseert in samenwerking met andere organisaties cursussen, workshops en studiedagen, zet netwerken op en geeft adviezen. Dat alles om de deskundigheid van de kringleden te bevorderen op alle terreinen waar dat nodig is. Verder stimuleert Brabants Heem **nieuwe initiatieven en onderlinge samenwerking**.

Website: www.brabantsheem.nl

Facebook: www.facebook.com/brabantsheem

Uitgave: Brabants Heem, Postbus 1203, 5200BG 's-Hertogenbosch.

Eindredactie: Tjeu van Ras

Kopij sturen naar: tjeuvaras@brabantsheem.nl

Foto's: Naamsvermelding bij de foto, overige merendeels uit collecties van de heemkundekringen.

Ontwerp: Peter van Gerwen

gerwen online en offline reclame

Drukwerk: Em. De Jong

 Koninklijke Drukkerij Em. de Jong
Baarle-Nassau

Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt, in welke vorm ook. Hetzij elektronisch dan wel mechanisch door fotokopieën, scans of opnamen. Tenzij met voorafgaande toestemming van de uitgever. De uitgever heeft er naar gestreefd om alle copyrights in deze uitgave te regelen. Wie meent alsnog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen.

De Koerier wordt verzonden naar verenigingen instellingen en particulieren. Stichting Brabants Heem wordt geacht daarvoor toestemming te hebben gekregen bij de opgave. De gegevens worden zorgvuldig beheerd en niet aan derden beschikbaar gesteld of voor andere doeleinden gebruikt. Wie wil dat zijn/haar gegevens worden verwijderd kan daarvoor een bericht sturen naar: tjeuvaras@brabantsheem.nl

Kunstwerk voor Menno van Coehoorn

De Alliantie Zuiderwaterlinie laat inwoners, bezoekers en professionals voor een tweede keer in de voetsporen van vestingbouwer en strateeg Menno van Coehoorn treden. Vanuit zijn gedachtegoed gaan ze in gesprek over de lokale, actuele vragen. Kunstenaars Tijs Rooijackers en Paul Staring maakten hiervoor een gloednieuw kunstwerk, dat op 16 mei 2025 is onthuld in Velp. Het bewegende kunstwerk 'Inzicht / Uitzicht' reist de rest van het jaar door de Zuiderwaterlinie om inzichten en uitzichten van mensen te verzamelen.

Het bijzondere kunstwerk staat in een gebied waar ooit de rivier de Maas in stroomde en waar eeuwenlang sprake was van overstromingen. Kunstenaars Tijs Rooijackers en Paul Staring bouwden dit kunstwerk, bestaande uit houten naalden, rondom het idee van inzichten en uitzichten. Deze naalden van populierenhout reisden in 2018 al door de Zuiderwaterlinie onder het motto niet vechten maar hechten. (foto collectie Alliantie Zuiderwaterlinie)